

Fodor Géza

Angyalok kezéből kihulló tájon

Kárpátaljai Magyar Könyvek
213.

Készült a Bethlen Gábor Alap támogatásával

BETHLEN GÁBOR
Alap

© Fodor Géza, 2011
© Intermix Kiadó, 2011

INTERMIX KIADÓ
Felelős kiadó: Dupka György
Felelős szerkesztő: Csordás László
Budapesti képviselet: H-1011 Bp., Hunyadi János u. 5.
Készült a Borneo Kft.-ben

ISBN 978-963-9814-45-5
ISSN 1022-0283

Fodor Géza

Angyalok kezéből kihulló tájon

Válogatott versek

INTERMIX KIADÓ

Ungvár – Budapest

2011

Szélükör

Szélükör

Szélből a sugár megtörik
Tükrökből vissza eléget
Forgó korongot zár a sík
Mielőtt végleg beméret

S már minden jelre jeltelen
Üzen a körkörös idő
Emléke felől eleven
Nikkeles-fémes pontszűrő

Áttűzve rég a zúzmarán
Hóval, hamuval határol
Majd átvetítve önmagán
Fémes rádiuszba tájol

Egy tágabb gömbfelületen
Hol szikrát vet jázminokkal
Ragyogtat időzítetlen
Havon forgó villámokkal

Ebonit ének

Mikoron Orfeusz alászállt
Zendítve karzatos szivárványt
Szélhárfáján ebonit ének
Sugárzott Eurydikének
Míg végleg elnyelték az aknák
Elíziumi árnyalakját
Visszhang gyanánt hogy elidőzzön
Alvilágtáji útvesztőkön

Hollók szárnyán suhogva mélyen
Gyertyák fekete fénykörében
Delejez kimért éjszakája
Viperát lángzó kimérákra
Cerberosz krétakörterében
Kráterezve hangársötéten
Hol az iszonyú régiókban
Jáspiskövön is vérkígyó van

S fehér márványon alabástrom
Árnya készül víni a páston
Egymásból átvont, metsző fémbe
Sikongó húrú pengeélen
Felcikkanó villámot ajzva
Sújtásokból lobogó rajzba
Idézve meg az éjszakán át
Riadóztató látomását

Bakkánsnők táncán kentaurok
 Zablaít izzák lent a húrok
 Hol kobaltkék füstben szédeleg
 A reinkarnáló képzelet
 Hogy szirénázó szélbe áttűz
 A fölsmaragdító mélygránáttűz
 Forróbb érzéssel szakadatlan
 Sziklával átszűrt alkonyatban

Viharos holdpántok gyűrűin
 Örvénylenek mágneses tűi
 Forogva el a Styx vizére
 Szaggató hárfá-szívverésbe
 Szilánkozó fényélek alól
 Árnyék dereng a csipkehabból
 Eleven ametiszt-ködökben
 Liliomokba öltözötte

Majd vakítóbban, mint az ében
 Tovatúnt lerácsolt szemében
 Széljárta tükrök iramában
 Füstté lobbanó szivárványban
 Éjféli napként mennydörögve
 Korongolón a tűzkörökbe
 Hol egy pillanatnyi végtelen
 Még kiragyogja a végtelen

Loreley

(Szonett - tükörre, hologrammal)

Mint ívek sarlói, akkor reggelen
Egyszerre kélt fel az égre a hét nap
Hogy zárt meredélyén e sziklafalnak
A levegőtér is izzott, reszketett

Míg eggyé nem olvadt szikla - s égperem
A fák felett, hol folyton újra támadt
Lángvöröse a lézeres zsarátnak
Mint átvérzett tűz egy szikraékszeren

Majd, miként fényre fény vagy árnyra árny csap
Egymást oltva ki túl a velin-égen
Eltűnt minden hologramos sugárzat

... S bár perdült hajóm fenn a vízesésen
Ezüstrácsolott búvköre a varázsnak
S ELMERÜLTEM TÜNDÖKLŐ KÉT SZEMÉBEN

S A VÍZTÜKÖR LEGMÉLYEBBKÉK TERÉBEN
Ezüstrácsként villant még a varázslat
- És szárnyalt hajóm, fel egy vízesésen

Hogy előtűnt törve lenn a sugárzat
Maglebegve az elmerülő égen
Mint mikor a szél gyúl és szárny alá kap

Hol egy tű fokán átszűrt lángtörésben
Reszketett csak zárt tüze a zsarátnak
S a víz alól is újfent széjjeláradt
Amíg minden külön nem vált egészen

Majd olyan fénnel, mit csak dal teremthet
Rendre felcsendült szemében a hét nap
És benne úszott árnya tört hajómnak
Mint sarló, hasítva velin felleget

Óda a szinevéri tengerszemnél

*Te a nagy harmatcsepp vagy
a lótzuszlevél alatt,
Én a kis harmatcsepp vagyok
a lótzuszlevél felett.*

(Rabindranath Tagore: *Mit mondott
a harmatcsepp a tónak?*)

Mély lehetsz, ó, mint benned a hegyek
S a kő, mely kék és visszatetszeleg
A vízre fölfutó virradatban
Hallgat. Kagylóid héja ha pattan
Gyöngyházzsín szelekbe átszivárog
S íriszekként gyorseszüst pisztrángok
Halk csobbanású, cikкатag íve
Hűvös fehérre flitterezi be
Rajtad a reggelt, lassan derengő
Égbe oldva a fenyvesek kéklőn
Szitáló fátylát – egy füstí fecske
Szárnyával széliránt csap keresztbe
Elszakítva a távoli partot

Frissen tárt tükör: magasba tartod
Kyklopszi fénnel óriás szemed, –
Mélybe temetsz ott minden felleget
Fehérlő havasok kontúrján át
Violázgatsz harmatból szivárványt
Fenyőrigóink csöndjét a fákban
Hol kimondhatatlan hallgatás van
Mely már-már remegő légből tombol
Hol miniumvörös nap korongol
Zendítve rendre bennünk a hajnalt
Áttörsz csillogva, míg fény alatt tart

Sugárzó párán szeleket intő,
Kendőként lobogó bárányfelhő,
Szétáradón a zöldfenyves felett...

Az évezredek ridege benned
Sürved ily nyugalommá a nyárban
S magányod mélykék hidege zártan
Gyűrűzi körbe a parti sávot
Amelyre föl még vulkáni lángod
Kövekből köpte egykor a tüzet –
Vajúdasát e völgykatlan-üreg
Hogy átzokog rajtad minden évszak
Kráteres sebbel, ha fényvihart kap
A tengerszinten megfeszült idő
Zokogó csermely, kövek közt törő
Patakok sodra csobogja vissza
Áttetsző kelyhed, álmaik tiszta
Földrevert dalában esdekelve

És észrevétlenül vezekel le
Egy elnémult örvény víz alatt mart
Titkos folyosója, a part
Körbefutó szegélyén valahol
(Fölötte épp tán délibáb bomol,
Bodzahab, – révült túremegésben)
Szálfák árnyéka vetül rá mélyen,
És sötétén kéklik egyenest le, –
Méltóság hull fenn a fenyvesekre
Hogy fölnyit lassan a dombvonulat
Bordázott zöldje, mely visszahullat
Egy vízre hajló páfránylevéltre
Hol megcsillan bennem, partot érve

Az egyetlen hang, hogy kimondjalak...

Nullapont

Határát a végtelenség
önmaga által befogja
körben gyűrűkre hullik szét
a mágnesek mutatója

Vonalaitól nem kímél
amint lezár a fordulat
tükreinkbe a déli szél
futtat majd vissza sugarat

Betájolni a gyökeret
hol a földünk futóhomok
fölsajdul az emlékezet
már csak legendák és romok

Már csak az elforgó jövő
isten lobogó haragja
kondul a körbejárt idő
pokolra süllyedt harangja

Hangszerek

Pereg az eső a dobokon –
 fuvola
 flóta
 klarinét
 – miféle zenét?

Nem sír,
 hallgat a zongora
 tárogató
 tambura
 repedt cintányér a hold
 a sírok között oboa –

De szól halkan az orgona
 a cimbalom
 a citera

És reggelre az ég hátán
 hajnal dereng
 és szivárvány
 majd hegedű hajt ki
 némán
 vadszőlő és
 zöld borostyán

Nap
                     síp
                                     tilinkó
 felröppen a nádírigó –
 piros a hangja
 sárga
 kék

Variola

Elveszett a fekete bárány
feketedik a szivárvány
szemeinkben fekete rózsa
nyílik a varióla

Eltorzulnak lassan a tárgyak
képzetekké köddé válnak
a tengerek felől fekete
halálotat látod-e?

Körül ez átkozott határban
kés nyílik minden madárban
kidőlt árnyak ébenfa-szobra
révül az ablakokra

Dögeivel átüt a vasban
nehéz ólomsugarakban
mint Krisztus a faragott képet
visel koronás éket

Virágaink már térdig gyászban
lobognak eleven lángban
égnek eleven forró mézben
belül észrevétlen

Forrásvízre vércsék szálltak

A völgykatlanból hogy fölfakadt
 Mohos sziklák közt tört elő
 A fehér tüzekkel forgatag
 Iramban hánytorgó erő

Még pázsit-feletti halk ívet
 Szivárványolt a pillanat
 Mint sirálynyíl, frissen tárt vízen
 Villant egy türkiz égdarab

S fényük áttetsző sugarán át
 Csengve ütődő vízgyűrűk
 Visszhangzóbb felszínekre tárták
 Gyöngyöződő eszméletük

Támadt rögvest negatív nap
 Torkán sistergő tűzkerék
 És a kikiáltott dél alatt
 Tükröket tört be a sötét

Hogy jéggé dermedtek az igék
 Konokabbá vált a szótag
 S a Szent Bertalan-éj holdívét
 Sarlózta barbárabb korszak

Melynek tüzét - az elmerülő
Ég által - hosszan megülte
A jég alá szorult levegő
Posztumusz döbbenete

És sodort ránk fekete árnyat
(Bukdácsolt belé ér, folyó)
A forrásvízre vércsék szálltak
Szárnyaik alól vert a hó

Porozovo

– *Belarusz táj,
magyar rajzolatban* –

Fehér-orosz temetőben
kereszt füstől az esőben
lobogó ornátusában
isten gázol a sárban

Farkastorkokból a tanyák
fölszállnak a fénylő holdra
– hajladozik a jegenyék
felhőt söprő darutolla

A táj lelke súlyos ólom
balzsam vonja nyírfakéreg
vág az erdő fenyvesekbe
örökzöldbe mint a méreg

Fehér-orosz temetőben
isten mellig van elásva
bogaraival álmodik
hull a hó a homlokára

A fal

– előtted olykor ott a fal
a függőből vont határvonal
mit ha bemér a képzelet
hát inspirál, hogy újra kezd
és folytasd felé az ostromot
teljes erődből, holott
rendíthetetlen az, mint a kőszál
mely eleve felfog, ellenáll
pedig micsoda nekifutások
hátraarcok, leverő lemondások
kudarca-kínja éget, élez
– beléd épül már, olyan él ez –
porig aláz, a vérig felsért
hibádból máris dupla mellvért
sehol benne egy laza téglá
sőt általad magát összetartja
míg teredet földig beköti
az idült dac csak föléd emeli
vele hiába azonosulsz
ott minduntalan visszahullsz
a vakolat rajta meg se reppen
ha mindenben indulsz éned ellen
hát sose magadat dönts a falban
de a falakat önmagadban
s mikoron legkevésbé hinné az ember
a legkonokabb kövön is
átüt egyszer
már fölengedve egy szikla-résnyit
szemedbe rögvést új sugár nyit
legyen a legparányibb diadal

– magadban olykor ott a fal

Verhovinai szél

Verhovinai szél muzsikálja az ágat a törpe
csipkerózsa-fabokron, hol szilaj leveleit
röpködteti még az éteri dallam
a fényütések föl Kent árnyékain át
e habselyem-zölddel fellobogózt,
átpántolt gyűszűnyi rétre, miközben
szénák illata árad az esztenák körött,
hol a napsütés hangtalan vonalaival
elidőz épp a kimért, délutáni nap,
a szem fókuszaiba vonva a fenyvesek
tűmértanokra ágáló hegyoldalait
egy borókaízű, nyárfalevélnyi rebbenésben.
Aztán valami fénytöréses délibábként
rezzenti meg a fennsík gyöpöt szagga tó nyáját
a bárányos ég messzi vetületéből,
ahogy átfú lassan e pillanatnyi évszakon
a tétova álmú, kusza szederjes fölött, -
vérvörös-szemű mákot, pipacsot ringatva
bölcsődalába a kövek alá bukó csermelyeknek.
És úgy tűnik: más semmi, de semmi az égalatton,
csak ez a lágy, elandalító nyugalmi ritmus
a szférák örökké áldó állapotában,
– amikor egyszerre hirtelen fölerősít,
átzúgva, mint egy tranzisztoros hullámtekerőn,
a már földből felszökő fűszálak élén,
a fák s a bokrok mélyrét hajlataival.
Egy villanat csak, papírod máris elragadta;
s ott viszi már... Avarba? lombba? - Ki tudja...

Mint a bányász

Áttűz az arc, s ragyog az andezitbe, –
a magasságért alá kell szállni! –
mélyrét törve letről ily sugárnyi
záporos fényt a hontalan zenitbe

Vágat az ér, a földaláfutásnyi,
naponta le-föl az aknaliften;
hol a csörlők szikrázatán minden
megkockáztat és elveszíthet bármi

Ami felszínnek fölé csillagoltat:
ideget tép lenn a sújtólégben,
hol kőzetfogsor-közön csikorogtat

És villog a szén, a fekete ében,
ha fölizzák nagy-nagy eocén-holdak
gyémántbordájú poklok éterében

Bukovinai esték

Szemük alján bordószínűben
 Villámlik egy messzi évszak, –
 Ritkul fehér hollóingen
 Árvalányhaj, gyöngyiszalag

Vadzeb növi a temető
 Kopjafáit révültében
 Hegyoldalból mélykék erdő
 Forog tükrös fejszeélen

Alkonyati varjúsárnyal
 Nehezedik le az este
 Csöndjét rozzant citerákkal
 Csillagokra kipengetve

Fenn a hegyen fehér templom
 Árnyék-fekete gyertyája
 Súlyosul a holdkőúton
 fordulva bé Molduvába

Az idő vén asszonyarcát
 Mélyrét ülik meg a ráncok, –
 Őrzik hitük tört sugarán
 Holdasuló másviláguk

Kút ágasán pipiskedve
 Lidérc vihog hétvilágra
 – Hidegebb lesz minden este
 S feketébb az éj homálya...

Vasárnap, virradatkor

Megjön, mint mindig, észrevétlen
kakast virító késben
már nyújtózkodik a dombvidék
mintha ledőlt árnyékú jegenyék
adnák föl őrhelyeiket
de csak levélnyi szünet
máris
tücsök cirreget hangol
az égalatton valahol

és földről fel a magasba tiszta
lágymarmatot sír a pacsirta
majd vissza onnan
                    nem messze innen
lángverés nyit a szerpentin
szétömlő rózsaszárnyban
ahol szívedben fecskeszárny van
hol pirosat vált az egyre szebb kék

– aludj hát, kicsit pihenj még

Don Juan kövendége

Függőnyeit a kőszél fölereszti
– Íme, eljöttem érted, Don Juan!
Ablakaid fehérlő sivatagok
A vakító jégesők után

Oly gyatra a fényél hogy fölrepítsen
A gyönyörből fogant iszonyatra
Nincs amivel kimentsd a lelked
Hogy záporozzák majd patyolatra

Állva ott a túlvilági űrben
Kőszél száll a kősvatagban
Hol örvénylő mélybe lebontják lassan
A halotti kendőt alkonyatra

Velem szállsz a hold görbületére
Hogy halld a csigolyák roppanását –
Kárhozatként lelked miként is élje
Örökérvénnyel orgiáját?

A játzó Archimédész

Körökre bontom az időt
és berajzolom a homokba
térből tükörből kiléptem
csak árnyékom hull a romokba

A súly mely felfelé emel
fedezetével örök érvény
hitetlen hittel énekel
bennem az eleven törvény

Merről egyszer elfordultam
hiányom átfáj kőbe szélbe
s elragad minden mozdulatban
a fény örökös áttűnése

Arcomat fölmetszi lándzsa
s míg lobban a barbár fegyveren
örvénylő végletekbe ránt a
mély – hirtelen és hihetetlen

Sakk

*Én a világos nappal lépek,
Ő a fekete alkonyattal.
Én egy álmot tolok előre,
Ő elviszi a háborúba...*

(Marin Sorescu)

Ülve egymással szemközt, éber
logika-él itt ki nem hunyhat.
Kocka a hold is. Oktaéder.
Pártatlan, néma kibicalkat.
A faliórán elmúlt éjfél.
Hamuba roskadt rég a csöndje.
S már feldőlve az asztal szélén
Az élet kezdő, nagyobb fele.
Ő lovat áldoz... Eltűnődöm.
Megint valami újabb csapda.
! – Légvárait még rendre győzőm.
Szemez bávataq bástyáira...
S hogy gondjaimat elsáncoltam,
a vezérszárnyon újra támad;
egy álmot üt ki ékalakban,
hogy a lámpafény belesápad.
Szinte beomlik. De új mezőn
nyílik szemembe tiszta ég-szín, –
és kattog a felbontott idő
futva sakkóránk féltekéin.
Később én nyerek minőséget.
Ő rámozdítt egy sötét napot.

Átvészelek egy hosszú telet,
s leütök tőle pár gyalogot...
Fölöttünk nagy-nagy zenegép van.
Nagy Kombinátor! Balján fétis.
Öneltelten és köztudottan
manipulálhat: csal is, vét is.
Pislog rám olykor alattomban:
oszt és szoroz; rámolvas, számol...
Soká töprengék: miként? hogyan?
Ő bemér mindig, s elhatárol.
S hogy mi mindent nem tol utamba!
...De elkerülve gáncsot, ármányt,
révedez szemem csillagokba,
folytatva tovább nehéz játszmánk.

Erdők felől a Föld, közelből – nyílt Óceán

In memoriam Herman Melville

Innen és túl a múltó időn járj az Isten lába nyomában
hol Chia kagylós két szeme villan Kolibrik
nyitnak a szélből a törések fényes szakadécai felett
tornyot tükrözve tollaikon –

Hosszú árnyék a dél mely ilyen smaragdzöld tájba
harangoz Alant sirályok szárnya a part láthatatlan
szegélye Mégsem kérdezi senki azt Onnan ki tudja
mikor fogsz egyszer hazatalálni

Vagy mikor fogad örökébe a korall, mely millió éve övez
– Egyébként már teljes a szélcsend,
hogy a velő kocsonyásodik
s a halak gerincét homokra vetetten
szikkasztja csak immár
az örvénylő, mély déltengeri nap

Valahol fenn a láthatáron csontolt szigony a napszúrás
Moby Dick emléksziluettje remeg olykor
visszajátszó nemezisekben
Ahab-et látom megfordulni, –
a kvéker hullámsírnyugalmat
s a lélek albatrószeit lobogóstul a csillagsávon

A pikkelyek dioptriája így a távlat És parttalan neurózis
annak dacára, hogy alámerül benne a képzet, –
de Téged fölvetíthet a tengerszintre mért magasságba
mit mennydörögve nyit meg az Óceán –

Hajnalra föltámad a szél,
s meglebegteti a tájat a szemekben
hol delfinek szárnya fluoreszkál és nimfák ragyognak
vasal a nyílt víz gömbvitorlát, míg az árbóckosárból
szerteröppen lassan az idővel kikelt fiókahad

Mert egyre tisztul a kép s a képlet –
Már kontúrjaik kivehetők –
melyekhez Poszeidón örülete – a vihar – nem kell
csak erdők felől a Föld, közelből – nyílt Óceán s a part,
ahol fülemhez kagylót emelek, a tenger
és a felcsendülő szirének énekével

Új Atlantisz

Már megint ez az évszaktalan évad
mit meg sem lehet szavakkal nevezni
hol kaméleon-közönyre kever ki
homályos árnyat egy vert buborékhad

S mert függönyeit a víz megereszti
az elborult ég zúdul ránk aléltan
hömpölyögve lenn minden hordalékban
mely lobogónk is lassan lekerengi

Csak esik egyre, zuhog szakadatlan
málló falakat mosva el egészen
duzzad váltig ez Átokvölgye-katlan

Hol törtgerincű hegyek árterében
fuldokolunk csak izamos csatakban
– egy hirtelen süllyedő országrészen

Haragos ég a dombok tonzúráin –
háborgó tengerén minden a semmi
mit legaljban kell nekünk elszenvedni
hol a lelkekben máris torz burján nyit

Madaraink vonulása ősszel, Andrej Voznyeszenszkij arabeszkjein

MERT TÚL ÉLETEN ÉS HALÁLON,
MINT A FÉNY, ÁTHATÓ TÜRELEMMESEL
KÖVETEL MINKET EGY HARMADIK ÁRAM...

Elúsznak egyenként, mozdulatlanul
a tárgyak, dagerrotípiák, –
emlékük mélyét bevonva lassan
redőzetlen a drapériák
Távolodóban
tükreinket képzelik el, mozdulatainkat
idézve meg fényéleikkel
fölvillantható cinkeszárnyban;
– túl az evidenciákon:
a fényhatárnál türemkedve,
a kőbe mart szél hullámhosszán
nikkelcsillagokra szedve betűink alkímiáját,
mint olvasatot,
a madarakban delező delezet
a szárnycsapások,
a villámlás tájain át.

Ki sirályokból kicsapó lángba írta
beregülési ívpályáját,
lombot fakaszt és koronákat:
zöld fényű tüzet s lobogót a fákban,
hogy lobogjanak bennük az erdők,
az évgyűrűkbe visszamart nyarak, –
pacsirtaként fellőtt rakétákban!

***

REPÜL, – ÉRZED A FÉM ÍZÉT:
S A FÉM MEGSZABJA ÉNEKED!

Ott fenn
a szem kék mélyvizében:

        vadludak vonulatában,
darvak ívében igéz;
hol kócsagok röptéből délnek
égtájain fehér sólymok
        vágnek neki a kardélnek,
álmodik még zuhogó jegenyéket,
        zendülő nyárfát a szélben,
hol vízimadarak raja száll a messzi égen valahol,
mélybe lehulló tollukat ahol
boróka ága rejti el, –
áfonya,
        bodza,
        páfrány
takarja leveleivel.

***

MÉLYSÉG FÖLÖTT KIÁLT SZEGÉNY,
KÉT SORSOT KELL SIRATNIA:
AZ ÉGI TÁJON – FÖLDI LÉNY,
A FÖLDI TÉREN – ÉG FIA...

Fehérül az éjszaka gyolcsa:
        lengi a derengő selymet,
csillagtalán új Helikonba
        álmodik újra szerelmet

Észak fényén forduló holdja
ezüstözött fényév-emelet,
iránytűin hasít a csontba
sirályok felől füstjelet

S a kupolák alól kék zene
madaraink égövi táján
még rémlik, miként ha fémlene
fenn a Vlagyimirszkajánál

A szél ahol porfiros kőből
zizegve hull szét tükreinkre:
piroscserepes háztetőkről
riogat éles kürtjelekbe.

Madártávlat a szem, mely lassan kivetít
a képzeleték dűnéin át,
amint csillagrajzásokra bontja
folyók és tájak, álmok vonalát.

Alant
elnémult templomi tornyok csonka szuronyai
vigyázzák híven a lég
sterilfegyelmű döbbenetét,
Amíg néhány percre mérten a múltra időzít,
melyet átnemszűrt korok foglalata őriz...

***

S ÍM EGY EGÉSZ BIRODALOM
BŰNE AZ AJKAIMON,
MINT ÁFONYASZÍN VÉRCSEPP

A faszor még négyszöget áll,
hol sörétes szél árnyéka ójja
vörhenyes sebbel a viharra száradt,
buja bozótos mélyén elhantolt egykori álmát,
amelyre
ördög szemekből villogó szegfű vet csak
rőt lángú lobot;
ahol a leggyérből fény is gyászfeketemélyen
rozsdába hunyta ragyogását: vérét, –
a csonkolt lelkiismeret
időkön túli döbbenetében.

Seregélyhad csap fel, mint füst a puskacsőből,
ha fölugat fájón ebsontként röge,
és kisarjad lassan révületéből
a gyökér görcsoldó emlékezete...

Már egyre komorlóbb alkonyat
Ahmatova keszkenője,
Végtelen síkból kitakart
Bánat oldódik ott belőle

Indulva ingén szélirányba
Égő fájdalom repríze
Felzokog benne Jaroslávna
Egy balalajkán át messzire

Még elkülönítve a mutatók az órán,
de sűrít a szög egyre élesebbre,
amint újonnan rajzol égtájnyi irányt
a szárnyverések kékvérű áramköreibe,
hogy tükröződve a délutánba,
megnő hosszan az út utána...

***

Ősz van. Arányait az idő újraosztja,
fenyőezüsttel töltve a csendet.
Villámfecske cikkan a léghuzatban,
s az égalatton tovairamlík,
ívrét hajlítva szárnyai alatt
a kifeszített levegőeget.
Juharfa-ágon fordul a fény, mint rőtáruv ének,
s mint őzikeszem-csillag, világít a nyírerdőn belül,
hol ökörnyál férceli a dolgok hierarchiáit.

Járhatatlan út visz a folyók felé innen,
mi járhatóbb lesz majdan a nagy vizeken túl,
míg odébb gördül velünk egy planéta-évszak;
körözve egyre közelebb,
fehérebb lesz a reggel
és intőbb a szó,
a mégoly hidegebb,
melyet ELHALLGATTATNI LEHETETLEN,
ÉS ELVISELNI – LEHETETLENEBB;
hol majd a zászlós harangszókban
újfajta ének zúg a hóban,
hol lángoló bordó- s berkenyelevélen
hunynak az ősznek fényei, –
s a távolból hosszan kiperegnek
varjak lassú nyakékei...

Kitérő, két sugárra

Két forgó csíkot keretezve be
 minden órán
 Keresztűz gyúl és hamvad keresztbe
 kinn a rózsán

Hol villámló sugara tájol
 új körökbe
 Már lezár lassan és elhatárol
 mindörökre

Fordulat nélkül egy fordulón át
 széles sávon
 Tükrözi vissza ívben e zónát
 porcelánon

Majd elhomálylik hogy újra kezdje
 újabb kvótán
 Verőerekkel fényét jelezve
 mutatóján

Míg el nem virít a mandragórán
 minden álom
 Fénysoroz rejtett dimenzióján
 ikerszámon

Küllőt ragyogtat tűzmadárszárnyon
 szóró gyöngye
 Malmot hajt s forog egy vízszugáron
 átpörögve

Két forgó csíkot keretezve be
 minden órán
 Keresztűz gyúl és hamvad keresztbe
 kinn a rózsán

Kőország, mélykékebb tél

*„Ha én szólok, Észak beszél,
Fagy és fátum fogja a számat...”*
(Ady Endre: *Északi ember vagyok*)

Kőország jégnap jégvilág
Éles ködében jöttem
Szikrázó jéghegyek iránt
Kutyák nyíttak mögöttem

Kőszelekbe mart kővihar
Kavargó jégbe zártan
A havat túlkörző radar
Ikerív sugarában

Csikorgó fényű télutak
Jégtűin sztereotip
Hologram csillagkirakat
Csíholja szilánkjait

A jégben alvó sziklatűz
Máriaüveg-árnya
Megint csak visszacsengettyűz
Dérverte kőbástyánkra

Iszonyú szél gyúl veres tüll
Torony forog időtlen

Fagyok prizmáin keresztül
Korbács izzik a kőben

Kóország jégnap jégvilág
Üvegsík csattanása
Fölsebez minden téli ág
Pokolkő lángmarása

A kék váza

vajon miféle aszúr vagy villámív szikrázza
közeliségét zárva önmaga távolába
már-már kétséges kontúrral vonva meg élet
a konkávain eldidergő fényrét
amint sejtet és sugall
s a homorulatokban
az elmosódó árny is mint felbontott szín robban
zuhogó fényben körbecikázva
tündököl csillogása
ha leejtenéd tán
darabjaiból menten összeállna
hogy kivirítson újra az első csengve ütődő sugárra
rajta a szétíveléses barázdaélbe indázott ciráda
a korunddal áttört virágmintajarat
amit a szélmarta láng holt irama áthat
hol csillagszóróként az üstökös hidege kiönt
a kelyhén széthasadt fény kristálykövei közt
hogy máris
megpendül benne a jég
krizoberillkék
szilánkzó színeit váltva a tűzkő
az átszitált hó emléke
a tekintet éles ívpengésű tükrözetében
mint távoli zengés
a tél
elkékült fagyok parazsával szibériázva
ahol sokszögű sugárzást játszik a szélfűtta hiacinttűz
zúzmaravonta ezüstös derengésben
vakítófényű szegfűk metszeteinek csillagaiként
csilingelnek vissza a fiitterek fehér visszhangjaira
csakúgy mint az álmok deriváin túl az évszakok csendéletei
az áhítaton még innen hermetizálva hogy íme készen a forma
szikrázzon fel újra nagy körforgással benne az ezerszínű világ

Amikor a Fekete Hold kilép a Bakból

Amikor a Fekete Hold kilép a Bakból
 Óvakodj te a Mindentlátó Vaktól
 Kinek szemeödreibe más égtájak
 Vijjogó, vad vércsési szálltak
 S elevenen lángzó szalamandrák
 Sötétlő tüzek árnyékait ajzzák

Ott légörvényből csavart, tengeri kürt rivall
 S a vihar koronás démonaival
 Tobzódik az ádáz, sátáni szólam
 Veres kígyókkal tekert szókban
 És sivár kőutak kávaszélén
 Forró szél zúgat az éjszaka mélyén

Hol elsötétült ösvények ostora éget
 Üvegsikolyos hűtvillám-törések
 Skarlátolnak még a keselyűk torkán
 S mint száraz, nagy sivatagorkán
 Óceánként zúdul mennydörögve
 Hogy elnyelhessen mindent mindörökre

S ahogy Ázsia átkos tornádói bögnék
 Egyszerre minden idegen lesz tőled
 Mint a csont üregén iramló higany
 Kínok kékes fém-éle villan
 S átcsap negatív entrópiákba
 Egy tűzmadár szagatott szárnyalása

Akkor – már a Fekete Bak vágat a Holdból
Nyakában súlyos, vonagló kolomp szól
Szájából lángok tört nyelvei vernek
S ott lovagol hátán a Gyermek
Jelenésként, valószerűtlenül

Fekete nap süt bordáin keresztül

Vasarely

valahol, e térbeli dimenziók mögött
a szemcsék váltó illeszkedéseiben
egymást fedő alakzatokban
ahogy a zebrarózsák, egymásból virítva
képezik a szemnek a teret
kirakatok végtelen tükrözete ez –
magát újraalkotó műhely
négyzet-vetületek lemezeiből vibrált
űr-beli skanzen
számdialektikák eklektikus óraterében
ars pro toto és MONUMENTUM
piros-zöld-kék-piros kivilágításban
jelez-kihuny-jelez a pontszűrőn
a nikkellel futtatott króm-acél
körkörös átütések szimmetriájával
villogó szimbiózisokban játszik
az anyag hideg regiszterén
a relék izoglossza-fordulatain
minden szín lefordítható
hol a fény megújult halmazállapota
a képzelet műterem-falain villanyoz
rendbeli dimenzió-többletekben
----- az ígéret, az örök sejtés

Három holló egy ágra száll

Három holló egy ágra száll
Szemeikben mély tigrisszem
Huzatos ölyv és sárga láng
Tövistűz örvénye zizzen

Fenn máris fekete fényben
Varjak bokrai suhognak
Tőr a tollúk sötét ében
Rend és lélek beleroppan

Majd megszállják az egész fát
Reccsen a gally dúlt avaron
Felindulnak a hiénák
Elkékül a rododendron

Morajló ég talpig érzük
Törpe remény vadzöld berkét
Mákonyittas ordas vérbükk
Tövét tépve ím belénk lép

Villódzó csőr kopjavasa
Árnyékával is átéget
Sikolyos szél riogatja
A bujdosó cinegéket

De valami cseng az erdőn
Templom tornya villog elő
Rásüt a nap forogni kezd
A zöld szikrás zománcető

Sziklarepedéses dél van
 (Harangszava rég elveszett)
 Madaraink elaléltnak
 Délibábok közt remegnek

Zöldül a katonaváros
 Kaszárnyszárny cinterem is
 Fák és bokrok közt halálos
 Színekbe vált a nemezis

Keresztközelből egy karvaly
 S üvölti le a nagy eget
 S ha majd készen lesz a padmaly
 Dobokkal fognak verebet

Homályból tisztás rejtekét
 Villámütte tölgy vigyázza
 Három ágba szakadt törzsét
 Három falomb koronázza

Egyik ezüstcsengős fenyő
 Zokogó nyírfa a másik
 Harmadik meg dalt kereső
 Pirosló jávornak látszik

De hoz a szél új felleget
 Fölkavaró mélyebb árnyat
 S csap le fentről a rettenet
 Meg a forró vércseszárnyak

Föld- és holdrengésben éppen
 Hol a gyilok mély csontba ér
 Holdsugárból kötött gézen
 Átüt piros napként a vér

Lovam, lovam, holló lovam

Lovam, lovam, holló lovam
De zeng a szél, ahogy rohan
Velünk az út porfellege
Meg a nagyfekete este

Babám, édes, ha gyászolsz is
Ne felejtse el, rajtam az ing
Keresztet rá nem te varrtál
Élesebbet másvilágnál

Négy patára osztott holdam
Nézzük, a csordakút hol van
Sűrved az éj, mélyrozsdásvas
A belénk vert két kútágas

Villámló sátáni láng
Mebomol a bomlott istráng –
kéklő szurdék felé csapva
Rejtekében újabb csapda

Lovam, lovam, holló lovam
Elorzott életünk hol van –
Borókaágon odafönt
Tündököl és vérzik a gyöngy

Anziks, ortodox templommal

Vasfák fekete gyertyáit
Rabvércsevérés szemekkel
Babonázza bíborlásig
Óhitú szél, borzas reggel

Furuglás virággal nyitó
Fényes tüzet bont a fákbán
Hűvös, cserjés fennsíkokról
Lejön lassan a vasárnap

Nap és árnyék fölváltva ég
Marat holteleven sebet
Messziről, görnyedve hétrét
Völgyet isznak a fellegek

Zöldrőzsázott, szóvirágos
Karénekét zengi a nyár
Csillog az ikonosztázon
Zománcos hit, kék folyondár

Virágosra festett zengés
Skófiumos tatárloncok
Kint-bent viselt keresztet és
Vadrózsát hánynak a bokrok

Hegyoldalakból nyújtózó
Örökzöld lélek a remény
Átfáj az égbe, kirívón
Isten tükör-tündöklésén

Sárkánytörésbe délibáb
Kőbe ideges gyökér üt
Elhullt jelek és legendák
Térdig sír a harang értük

Mélyrajzolatú mozdulat
Döndül ódon szárnyas ajtó
Egyik szent az égre mutat
Búg a zászlós templomhajó

Vörös szegfűkkel a szívek
Félálomba lovagolnak
Fényesül is immár minden
Círadás tűz, oltáráblak

S mint a fájás, úgy csillagzik
Élőének, papi szólam
Ezüst szemekből visszhangzik
Bánata a harangszónak

Erdőn, mezőn gyertyát

Erdőn, mezőn gyertyát
Szomorú szél üzen
Vijjog fenn a hegyhát
Virít ördögfüszem

Elködlő káprázat –
Pecsétviaszvörös
Apró madárházak
Sistergő üstökös

Rezgő imák, térdek
Fákban akadva el
Fészekalja népek
Ide gallyaztak fel

Erdők éneke zúg
Mezők lágy dala zeng
Igézőn igazuk
Fűszálakig dereng

Jégmadárcák kék úton
Hűlt csodákra várván
Rikít éles húron
Vadvirágszivárvány

Ecetfa, zöld időben

Suhogó ágat mélyre hajlít
türemkedve egy repedésből
rajzot élez a levegőre
kihajt lassan
és elvirágzik

bokrai közt
termőre fordult sóvárgásban
érik a szélcsend
szétágazó, szikár idegként
hogyan nehezül rajta ez évszak

mint sziklán cserje
magasba fészkelte törpe gallyal
kapaszkodik a semmibe
esők langy sóit szomjadozva
szikes televényt
fogózik fényt a torzsba

keserű nedv, beléndek mérge
szivárog folyton a dél
árnyékkal bejárt erezetében
e vadul csillogó sötét
hol az indulat
smaragdostorkolattüze sűrűved
fűrészfogcsipkés

csörgőlevélen

a törzs alól mígnem hirtelen
 gyökere gyíkként megviláglik
 s mint villám repeszt a kőbe
 kapkodva reliefjeit
 riogó hittel kap új erőre
 rostfehér sejtjében a pillanat
 egyetlen, tompa morajjal
 roppantva be a mállatag időt

miközben zúgatja újfent
 zöld ösvényeit e lemenő tájban
 melyet piros kendővel vérez
 körben az égalj
 ha lombja között már megül az alkony

ernyed, vetkőzik benne a szél

Tulipánfa

Virít újra a tulipánfa

levele

ága

virága

szála

Májusvasárnap harmatára

Pirosa kékje nap elébe

emeli

égre

hajnali

fénye

Selymet suhogó bodzaszélbe

Koronaékes lángba pendül

bokrai

mögül

tündököl

pördül

Darázs dönögi körös-körül

Cinkét forogtat magasába

bódító

álma

levelek

tánca

Virít újra a tulipánfa

Nyárvégi virágcsendélet

A lépcsőpárkányra délután
 Felkattan még a nyári nap
 Rozsdavert kandeláberen
 Cikláment gyűjt az áhítat

Az ágak közt halk cinkefény
 Noktürn-karátos zöld achát
 Futtatja hósín flitterén
 A visztáriák sugarát

Terrakottákkal kirakott
 Teraszt szöktet el, úgy forog
 Zengve a grádicsperemen
 Gerániumkék tűz ragyog

S a gladióluszok között
 Villogó, dárdás lapodák
 Lampionja gyúl, fénytörött
 Dáliaként, mint délibáb

A csönd ablakos fényein
 Virít lassan a benti nyár
 Zsalugátérnyi réseit
 Sűríti már a félhomály

Tükörszél

Tükrökből a szél megtörik
bronzezüst árnyalat alatt
flittereikből kél, vakít
villámot ránt a virradat

Hangokra hullnak a cinkék
színekké ütve szárnyukat
párhuzamukból szívig ér
egy tükörbeli mozdulat

Egymásba játszó áttünet
amalgám ködként fehéren
suhogó membránfény-üveg
árnyéka zizzen a légen

Míg újfent késéles szilánk
forogja erdők tüzeit
vércsék szeméből csupa láng
zuhog ránk, vijjog a zenit

Szobor Hamletnek

Mottó:

Kizökkent az idő; ó, kárhozat!
Hogy én születtem helyretolni azt.

*(William Shakespeare:
Hamlet, I. felvonás)*

Tudod, hogyan szól
két tenyér, ha csattan?
Vajon miként szól
egy tenyér, ha csattan?

(Zen)

Szobor Hamletnek

1

az idő metszett ki önmagából
az elgondolt lehetőségek kontúrjainak
fényéleivel
meg ez a lenni-nemlenni-akarás –

2

egyik mozdulatod ravatalán
a holt úr Yorick- emléke lebeg
minden megsemmisülés nehezekeként

egy volt-nincs gondolatot tár ki
még a tenyered is

3

beomlott lángok komorságával
a kétkedő szellem tünékenységével
a szürkeség halotti közege áll –

elhatárolt tér a megfeneklett időben

4

ám léted
a végtelennek évszakai alakítják
saját magunkon keresztül
kifordíthatatlanná kövítve mítoszaidat

az anyagszülte mozdulatlanság
oly egyetlené képzelte benned a világot
képtelen tökélyre megformálni

Hamlet a koponyával

íme képzeletbeli magányom
e síron túl is lázadás –
az önmagába soha-visszanemtérő ismétlődés
spirálon izzó töredék-egésze

(a kín élesre fent villogásaként
bőröm alá hasít a fagy –
„Halott vagyok, Horatio.”)

ily számkivetve a hiábavalóságnak
a végletek külön-egészeként
állok – emléknyi tér a térben –
pokoli elragadtatásban

s mert megkondultak az utcák Helsingörben:
ring a kőkutak szürke mélyén a tenger
hatalmas, feneketlen zúgással

Menedékül Oféliát

Milyen sápadt e fény törése!
Vízililiom és hínár
A délibábok meteorja
– Ofélia lelke sirály

Mint a népmesék leánya
Lett belőle sás és koráll
Lett belőle margaréta
Vízitündér titok homály

Az ég nagy kerek holdsivatag
Rávetül az éj falára
– Felkél tarajos habokból
Ofélia fehér árnya

A negatívon – Fortinbras

– H o g y a n lenni? – Az itt a kérdés.

A láng fekete szalagja lobog,
a szédület vipera-nyelve.
„– A kardhegy is mérgezve van?”
Ó, süllyedő jövő idő!
Vibrálsz, mint képzelet;
reményként felvet a felszín:

s győzőnek ott állsz már, sugarakban –

Nomád ének

Nomád ének

Jönnék a sámándobosok
 faragott kések
 fokosok
 kopjavas iránt fekete
 kóválygó varjak
 serege

Láng huhog, gyertya világol
 vijjogó lidérc
 viháncol
 vörhenyes sebe tüzében
 süvöltve rozzant
 sövényen

Kerecsen sólymok karmain
 kiütő veres
 karmazsin
 villáma alól éjszaka
 villog millió
 lópata

Sarabolt széllel suhogó
 karvalyos kendőt
 kavará
 fellegek alatt döng tova
 fergetegként az
 út pora

Csillagból öntött óezüst
forgószél fölött
forr az üst
vajákos asszony sírása
vasfű-jelén a
sírt ássa

Istenfa gyullad, ispiláng
gyújtatlan véres
hold iránt
hollószín lovuk dobrokol
nomád ének szól
füst bomol

Lángoló vörösfenyőcsenk
fuldokló fáklyák
felől bont
suhogó fényt, hol fagy éget
világítva holt
vidéket

Sámánüstdobok peregnek
körben kereplők
köröznek -
csikótűz-röptű dobajra
csillag lobban az
égaljba

CSILLAG LOBBAN AZ
ÉGALJBA

Koronadal

Élhet-e lomb nélkül a fa
 Isten nélkül e föld
 Omolhat-é le Vár fala
 Mi bennünk testet ölt

Korál búgatja orgonánk
 Hold sugározza szét
 Inkább lássuk a koronán
 Mint kard vasán a fényt

Igaz, hogy ékszeres kövek
 Fémjeles gyöngyei
 Homlokterében mind e nép
 Verítékcsöppjei

Világvigyázónk bánata
 Nemzetünk intő kéz
 Dombjainkról a Pátria
 Megdőlt keresztje néz

Kérdezheti a Fény Ura
 (Bár ének zengi be)
 Lényege misztériuma
 Bennünk fölsejlik-e

Avagy csillagforgó módra
 Barnult hűlő remény
 Hol mindig lehullik róla
 Egy akantuszlevél

A szemed, aranyom

Szederszínű éjben
Halványkék kökényszem
Leveles boróka
Bokros mogyorófa

Hollószemű páva
Gyöngyfekete pityke
Lepkelángos lámpa
Ingválladra hintve

Abroszra hímzett rét
Havon ragyogó jég
Királykék időben
Szárnyam vagy időtlen

Sáfrányálmú nádszál
Szélollózó malom
Rózsatűz a zsályán
Tönkölybúzamagon

Szegfűszem mióta
Zöld ágad azóta
Cinkefénycirádás
Cseresznyevirágsáv

Szól a harmat énmellőlem

Valami nagy bánatmadár
Kertünk körül hangtalan jár
Jázminos szelekből szökött
Leveleimbe öltözött

Ágáról ágakra lépve
Világlik a tolla égve
Ágáról ágakra lépve
Világol a tolla égve

Elvirágzik a csillagfa
Kivarrt kendő vérzik rajta
Gyöngy pereg le nehéz ólom
Karmazsin-virágzinóron

Levendula tetejébe
Cserszömörce levelére
Levendula tetejébe
Cserszömörce levelére

Szól a harmat énmellőlem
Immár felhő lesz belőlem
Lesz sötétlő fényű erdő
Hull majd arra sűrű eső

Sűrű eső vigasztalan
Mindig vigasztalhatatlan
Sűrű eső vigasztalan
A világnak haszontalan

Kazány

Gróf Benyovszky Móric emléke, 1768-ból

A KAZÁNYI RÉZHEGYEN
PATKOLT LOVAM MEGCSÚSZIK
A KAZÁNYI RÉZKAPU
RÉZDOBSZÓRA NYÍLIK KI

Idejövet messziről
Tatár kendők intenek
Szél zilálta ágak közt
Hold lobogja ingemet

Lázam sztyeppéd kék színe
Kopár sziklán kőostor
Kísért sebem tizenhét
Kínomból font kolostor

Éjszakába futó szán
Hószínaljú ég alatt
Alkonyati végórán
Tovasikló gondolat

Csontjaimat érzem én
Kazány vára városa
Oldalbordám fölolvad
Beléremeg Kamcsatka

Hét határod Ázsia
Összeszűkül szívemben
Érkezve meg kapudba
Tör meg rideg hideged

Vérem ami préda itt
Nyalják ezüsfarkasok
Nyelvükből a láng elég
Amint rajtam átlobog

Szabadulás! - bárhol légy
Messze vagy te, messzire
Bennem mégis piroslik
Lángod fojtott mécsese

A KAZÁNYI RÉZHEGYEN
CSILLAGFORGÓS ÉG HULL LE
A KAZÁNYI RÉZKAPU
RÉZDOBSZÓRA ZÁRUL BE

Holdas homlokú méneken

– *A költő Nagy László rajzaira* –

Ciklámen-szemű éjszaka
Cikkan fel lova homloka
Villámok élén szilajon
Telítve zeng a kalcedon

Patkója holdfél, óezüst
szikrázó kő meg kovafüst
Zelnicesoron záporos
Fény üzi folyton, foszforos

Vonalból szikrát, istenit
Csillagot rúgtat a zenit
Fennen zászlózó képzelet
Sólyomszárny söpri a deret

Világlo ingét dáliák
Habselyem fénnel törik át
Kezéből dárdák, serlegek
Horpasztják fönn a héteget

Képsorok Munkácsy Mihály albumából

Vonójába dőlt muzsika
Hajlik a siralomházból
Homály borul az asztalra
A pentaton éjszakából

Elvegyül a cigánytábor
Nagy utcai csendéletbe
Árnyak hosszán ma éjféلكor
A csavargók járnak erre

Hajnaltájt a zálogházat
A lét végső menedékét
Kitérdepli az alázat
Akár a mennyei békét

Anyánk a nyár kendőt terít
Álmán tükröz át a pázsit
Nehéz sóhaj ott a vánkos
Hol az inas égbe ásít

Sugarasuló fénykerék
A szekér az út porából
Kengyelfutó a föld az ég
Mi se látszik már a hámból

Mozart halála remegtet
Fölsebez a hóhullásig
De mit jaidít a requiem
Hol Liszt Ferenc zongorázik

Vihar vonul kinn a pusztán
Fölvérzi a délibábot
Alkonyatkor vadóc szelek
Nyergelik a Hortobágyot

Lenyugvó nap vöröséből
Komorul a táj a fátyol
Haragos szél kendőjével
Legelőbe csorda gázol

Krisztus Pilátus előtt áll
– Mivel vádolják, mondd, mivel?
Szálegyenest égő gyertya
Arca fehérlő gyászt visel

Vajat köpül a sűrvedés
Tépést fog a rőzselángból
Búcsúzkodón ha töprengés
Fájdul a tél évadából

Vonójába dőlt muzsika
Hajlik a siralomházból
Homály borul az asztalra
A pentaton éjszakából

Michelangelo Buonarotti emlékének

1. Capriccio unisono

A boltívek árkádjai alól feltörnek a felhők áriái,
a mennydörgések hatalmas függőnyeit gomolyítva fel,
míg a szférák zenéje szerteárad
kívül a bolthajtásokon.

Benn a Dómban ma is
harangokként zúgnak a lépcsők,
megkondulva a gyertyafényben elúszó folyosókon,
ahol a lángok halk gótika-íve játszik.
S a bazaltokba hűlt oszlopsoron át
árnyéka mögül feltekint Mózes –
lobban a szakállába csavarodott Ősz,
amint az örök szökőkutaknak áldoz
– , homloka kőbe zárt meredélye alatt
márványgyűrűkként örvénylik a szem,
mint kiapadt forrás,
míg tükreibe a vállon szétomló haj
görgeteg kőkígyói futnak.

S bár a hívők is megunták már az égiek repertoárját,
a háttér felől felzeng olykor a tiráda,
karzatos íveit merészen
átcsapva mélydrapp ornamentikába,
hogy egy síremléklapon körbefordul
Dávid a hold körében,
míg a kupolatér végül elnyeli egészen.

A pisztonokból még párolgott a dallam,
ahogy lábhoz raktak valamennyi kürtöt, –
a Dóm-toronyra a szél haragja támadt,
mely emberibb szót vitt az éterekbe,
s a Katedrális kövei már-már rezonáltak
az orgonák mélyebb regisztereire...

2. Ajánlás, szonettben

– ily osztatlan, mester, mit bárki láthat
mozdulatul a holt-eleven térbe,
mely láthatatlan vont a fénykörébe
szentélyét a nap oszlopcsarnokának,

orumzatán az alvó kő zenéje
harangsúlyokba irgalmatlan átcsap,
hogy szobraidból földeregre, lássad
a jelenések homlokzatterébe

e roppant kőből szétpatakzó lángot,
melyet halandó fényed átsugárzott, –
időtlenül a robusztus síremlék;

mely nyíltszín égbe fordítva korongját,
az ég alatt a Haldokló rabszolgát
a nap vakító korbácsai verték

Lvovban, Adam Mickiewicz szobra előtt

egyszer majd eljön érted is az angyal
a kardvas iszonyú keresztjeivel
és kinyílik szárnya e köváros fölött
arccal a nagy nyugati zuhatagnak

s ahogyan száll alá a kőből
az ónszürke ég meghajlik amott csak
fenn a hetedik öböltől
hová jelként emlékoszlopod csap

hogy végre megtaláld a házat
a változott tér mezőiben
hol változatlan az alázat

s ahol még mindig
számkivetetten bolyong a lelked
túl a fehér korommal gomolygó égen

ó nézz fel a márvány alól
te szállsz ott
nyugtalanul verdes a szárnyad

Munkács vára 1688. január 17-én, még Zrínyi Ilona idejében

Felszalad Fellegbástyánk Szél füstölög Virrad lelkünk	a veres kakas peremére zászlómagas húlt pernyéje
Hanyatt hajló Sziklakő zeng Ólomszemez Caraffa	megdőlt égbolt hajnalába rideg tébolyt és Saponára
Megbolydul Szemük fémlő Mordály villog Lángol ott	a vasas német vak golyóbis mellig éget a véres hó is
Címeres sas Komorul Lidércfényes Leng Absolon	árnyékától a környék gyászba várkriptánkból éj-palástja
Kapitányként Esküszik Nagyasszonyunk Felmentőid	Radics András pellengérre hiába vársz seregére
Dér lobban Téli nap hül	a fegyverekben cinkelt égre

Láng mordul
Fenyveseink

a Beszkideken
felvidéke!

S indulnak
Bécsújhelyre
Sodor holmi
Furulyaszó

a társzekerek
árva hintó
lebernyeget
tárogató

Ül Belzebub
Korom hull a
Üvölt hosszan
A havasok

a vár kútján
holdvilágba
a toportyán
havasára

Valami rejtve mágnesez

Lator Lászlónak

Valami rejtve mágnesez
Irdatlan mélyből, hangtalan
S körbeír, mint egy fémlemez
Elfogó tükre a napban

Valami rejtett derengés
Meg nem nevezett hiánya
Fenekedik ránk, mint a kés
Ebonit fénye, – hiába?

A honi síkon tengerek
Szétzilált esők gyúlanak
S bőjti szelekből metszenek
Az alfabéta sugarak

Vijjogó másfényel betűz
Lángoló magvuk, mióta
Átvérem lassan, mint a tűz
Képtelen negációkba

Életem fehér olvasat
Szelekbe vasalt fajta
Övemen avar kori csat
Griffek indáznak rajta

Hol lassú éveim nyűvi
Bizánci hévvel Arion
Viharos holdak gyűrűi
Szikráznak ujjaimon

Egy nagy talán keresésére indulok (Rabelais)

Kovács Vilmosnak

Egyetlen fényforrás alól
Széthullunk árnyékainkra
Fémtől áttetsző ködöktől
Hótól – mindig északabra

Tükrökből a szél kifordul
Szárnycsapás vált át a térbe
Százhusz fokkal elforogva
Kondul meg a szív verése

Üvegtánc a kardok éle
Villogó kirakatokban
Égő sugárcsík. Irritál
Infravörös sugarakban

Mélyen, nehéz rádiumban
Nem-euklédesi térben
Oly ritka, mi sugárosul
Reverzibilis időben

Zászló merre már nem lehet
Hol mint a nap, vakít a hóra
Ki dacból kovácsolt kardot
Nem üzen már, – mióta

Ily ránk vert sorssal

Csoóri Sándornak

Csak nézünk egyre a hősín égre fel
egy magasba írt haza légterébe
mely földeregő madárszívverésre
dérütötte fénnel legbenn énekel

hogy felfogjon lassan eszméletünkre
mert zárlatol már valamennyi átok
mint a belénk metszett országhatárok
ha átvérez a zárt éjfelek tükre

és ránk vert sorssal bőrünk alá vésve
körülni kezd a széltörések örvén
a kék váltóláz kettős keringése

s pulzárjai mint hófűvásos lángok
a fagy tüzelő fénykörébe törvén
szítanak csak elevenebb zsarátot

hát nézünk egyre a hősín égre fel
egy magasba írt haza légterébe
mely dérütötte madárszárnyverésre
mélységeinkből majd egykor égre kel

Búcsú Balla Gyulától

Bevárva jöttöd, gyászoló harang bong
 zúgva-zokogva a négy égtáj körébe –
 Szikravetésű szél vigyázza arcod
 gyökéridőnkhez dioritba térve
 a kipattintott fények szikláiban
 hol foszlik majdan az állandósult árnyék
 és halk gordonkahúron világíthat
 pentatón csönded, az estvirággék
 s a violinkulcsként ívelő nyárfa
 zöld delejtűd a rozsba szőtt mezőkben
 örökfutású szelek deltái között
 foszforoz biztos ragyogást a lángba
 indulva fehér forráskék vizekkel
 a hallgató éjek mélyét betölteni

Villámtörő bennünk a megrendülés, Gyula!
 S az égre száradt, megdőlt levegőben
 félárbócra szédül emlékezetünk

Búcsúzni gyűltünk, nagycsillagos társunk
 violaszín-gyász lobol a szemünkben
 bocsásd meg hát e keserű verset
 – napkitöréses szívünk körívében
 sarlóéles a holdél jatagánja –
 veled érez, óv, de minket fölvérez
 az élet mély, névtelen hasadása

Éretted szóltam, – kevesünk nevében
 Ki vagy és maradsz már mindenidőnkben

Eszeny, 2000. július 8.

Prelúdium, mindenkori októberek elé

Állva hatalmas Időnk Kőfalánál
A fegyverek zászlós tüzeivel a szemekben
Dobok peregnek, szédül a bástya
És alvadt arannyal omlik el a nap

Ölyv irama reng a pelikános zászlón
Amint patyolatkékbe roskad a dombfeletti ég
És sarkantyúkkal szított új Radeczky-marsok
Csattogóit szegzi fahegybe a szél

Szálegyenest a rezgő jegenyék sorával
Négyszöget áll a sterilfegyelmű század
Hegyek görögnek széjjel, hogy dörög a tér
Földbe lőtt álmokat oldozva lenn a sáncban

Vállütötte, szuronyos puskákat ropogó tűz
Kartácsrepezsek, – a szétszóró láng eleven hasítása
Lőporfüst marja a szemet, s hetedízigen a drill
Ha csendül az eget csapkodó *Gott erhalte* muzsikája

Prelúdiumként a Mindenkori Októberek elé
A nagy orchestert ha örült szelek vezénylik
Hidegebb út visz a messzi jövőhöz, a Rendhez –
Iszap hánytorog csak, mint szédítően ínrohasztó jelen

De fénylik a dél is az Idő kristályrácsain
Ahogy körbejárnak a mutatók az Órán
S az országúton halad tovább az ódon, fiákeres kocsi
Küllői visszapörögnek hangtalanul a ragyogásban

Fecskedal

Úgy várom én azt az estét
Mint tavasszal a két fecském
Nekem az valami fétis
Reményem: megjönnek mégis

Lesem mindig az udvaron
Hold havasán, zöld avaron
Jönnek-e, akiket várok
Vagy a mélytengeri átok

De a fészket őrzeni kell
Amíg az ibolya kikel
Mert jönné a kóbor veréb
Befogni a fecskék helyét

Lucskos télből nem látható
Merthogy mindent belep a hó
Szigorúan, szomorúan –
De a világ máshogyan van

Két kis fecském, akik ősszel
Elszállottak kék felhőkkel
Már amerre félig árvák
Régi fészkek igen fájják

Nem akiket ugyan űznek
Mertek menni a tengernek –
Túl kell élni minden időt
Összefogva minden erőt

Ratkó József emlékére

Pokolból fú az őszi szél
Mindenfelől bennünket ér
Belülről vérző tájakon
Kiüt, fénylik a fájdalom

Villám csattan meg a szíven
Azt világítja ki Isten
Koporsószőgek, csillagok
Minden nap befelé ragyog

Elmentél olyan hirtelen
Hogy én azt még ma sem hiszem
Szavaid zenéjét, hangod
Zúgják ma a harangok

Kopjafa tövében ének
Zsoltár, hűség vagy, dicséret
Igazi szó, árva jóság
Nekünk – megtartó valóság

Malomidó

Kereszt és hold

Majd harmadnapra eláll a szél is
 megpihenni a széttárt tenyerek között
 ezen az öt sebből vérző
 vörösen izzó égajjai tájon
 hol tövis virágzik csakazértis

És ég mindennél elevenebb
 rózsatűzben a seb

És fekete zene az éjszaka
 mely toborozza árnyait
 hogy újra
 gyökeret ver a babona
 s remeg az árva hit

A ciheres szélén zöld kereszt
 mohaiban a múlt
 a porba hullt, átszítált jelen
 s a jövőnk,
 mely ezekbe fűlt

Emlékeink bordakosarából
 most fű nő és kápolnavirág
 s az ádventi szívből patakzik a rozsdá

Vérünk a kőben elszivárog
 miként az álmok taorminái –

a kereszt mögül jön fel a hold

Fekete egyszem-éjszaka
kyklopszi, véres rés
a megfakult meggyfák sátrai közt
nyit a levelek fakult zöldjén
haraggal vegyült smaragdmélyen
virrasztó fényel
– éberebben, mint a kés –
kínzóan, mégis
félelmében

Karácsony, elforgó síkon

Isten fehér szakállát rázza
alélt, idegen világra

Körül a dérvért szemhatáron
csengettyűzik a kiskarácsony

Észak tájáról elhalóban
harmonika ropog a hóban

Pásztorok jönnek, tükrös álom
kántál méretlen éjszakákon

Hómezőkön át fényütötte
csillag barangol mély szemükben

Liliomokkal plántált ének
fényesít bennük békességet

Virágvasárnapi ének

Fehér liliomgyertya vagy te
Ünnep, virágvasárnap vagy te
Zsolozsma, áldó oltáron
Te vagy templomi zsoltárom –
Igaz igém, imádságom
Igaz igém, imádságom

Ami örökre körbefog már
Szemed tüzében zergeboglár
Cikáda-fibulák fénye
Cikázik hócinke-égre –
Röpteti kedved is, végre
Röptesse kedvedet, végre

Mert jó örömed újra látnom
Lettél az én feltámadásom
Megújult dalom, életem
Lettél legszentebb énnekem –
Kísérjen ama végtelen
Jövönkkel írott szerelem
Hűséggel írott szerelem

Pünkösöd

harangozz értünk
szárnyas angyal
három ezüstös
ércharanggal

delejes álom
dérimádság
háromnapos
piros királyság

ne fogjon rajtunk
kék alázat
fond meg tövisből
koronánkat

Tavasza hangolt estén

Tücskök bordaciteráit
Kipengető fehér jácint
Nyit a törülköző szélben
Lobéliasor-mentében

Eleven gyöngyhákszínekkel
Mossa esti harmatcseppel
Kék fényét a kiskert alja
Amaránthold ragyog rajta

Fényli virágágyköreit
Mária türkiz könnyeit
Cserefás éneket zenget
Szirmokat, parazsat renget

Gyöngyvesszőbokros bokréta
Gyúl mennyei selyemménfa
Csillag csattog, cseng az éjjel
Szillevélfűrészes éllel

Nádon, fűszálon

– Madárvirágos vers a Szernye-mocsárról, 1959-ből –

Hótorkú cinke meg kék cinege
 Csonttollú, fuvolás szikrazene
 Aranyálíkok nyártilinkóin
 Messzi nádasok nádirigóin
 Sármányt röptető napfényazonáta
 Suhogó nádon nádiposzáta
 Emeli fénye hétszínkék égre
 Fák énekére
 Nagy nap elébe
 Lepkevirágos madárzengésbe

Gerlice madár, gerlice
 Petrence madár, petrence
 Bújj, bújj, zöld ág,
 Levelecske

Repíti gébics, szalakóta-had
 Fítisz fűzikék, tücsökmadarak
 És – di-dideli-diadala-dí! –
 A hangjukszóktető napmadarak
 Szárnyaik hegyén fordul a nagy nyár
 Égi mezőkre fut fel a hangár
 Ívük kereplő
 Füttyöket rezgő
 Torkukban pergő
 Érchangú kiskő

Szálat szövő szitakötő
 Zengő árnyán száll a szellő

Liliomfényre
Zöld szél-zenére
Lobogó színek fényszövegére
Vadgalamb-burukk hívó szavára
Harsog máris a madárdalárda
Madárvirágos, égszínkék ének
Zápóra zizzen vadvizén, réten
S körözve körbe az éteren át
Pitypang kottázza a nyár derekát

Láttam szarkát a száraz fán
Gyöngykaláris volt a nyakán
Szépen ki volt pallérozva
Úgy sétált be a városba

Kihajló ágat szöktető stiglic
Zöldkopáncs kéklik
Fecskefrakk siklik
Haris hangol s a fű között újra
Fürjek és foglyok dorombja zúgja
Színezi, oldja,
Hangjukat toldva
Fel már a légi, messzi magasba
Gyöngyházzsín-égbe keverve kéket
Röptetik, im, a széki liléket
Hogy lobognak szinte az álmaik
Szárnyaik színteli zászlaikon
Xilofon peneg
Cinege citteg
Nádon, fűszálon zengve napestig

Hazájuk itt van, ahol a fészükük
Hol fiókáikat fölnevelik

Virágének

Virágom, virágom, gyöngyöm
Gyönyörűm, lángoló könnyűm
Angyalom, gyertyaszál mellett
Halkan a szóm megölelget
Lágyan karom megölelget

Nyíljék ki benned a madár
Az, melyik ha vállamra száll
Nem sújt belül kegyetlenül
De bennem, benned hegedül
De benned, bennem hegedül

Vígan szemed hogyha látom
Világom az, mennyországom
Simogató kezed hol van
Hajlok elé holtomiglan
Hajlok elé holtomiglan

Virrasztó hold udvarában
Violaszín nagy lámpás van
Len, te szőke, terítő len
Borítsd ingem eltűnőbben
Borítsd ingem eltűnőbben

Virágom, virágom, gyöngyöm
Gyönyörűm, lángoló könnyűm
Angyalom, gyertyaszál mellett
Ha virág hull, behinteget
Virág a por, behinteget

Kései ősz, november

Kései ősz jön: november dere
az elsötétlő fűvet lepve be
Hűvös szelekben már téli ág
tört kóró, idegen világ

Szemez a tó, hogy partkörökbe köt
míg le nem száll a füst gyötörte köd
Hol nádist úsztató vadvizek
fölé nagy éjszaka zizeg

S a láthatatlan felhőkön túlról
fehér krizantém hullik a holdból
Halottak napján gyertyás éjben
gyúl Mindszentek virágmécse

Tükröződve a temetők fölől
borostyánzöldben fagyalok, fenyők
És enciánkékes aszterek
vigyáznak minden sírhelyet

Kései ősz van: kavargó, sárga
elfakult ábránd roskad a sárba
S mint napra ráterített árnyék
vonaglik végsőt a tájék

Szárnyakat a hónaljukba

A kövek nyelvén nem tudok
 Szárazst, fojt a böjti beszéd
 Vallanám inkább jázminok
 Sziromkézselymes énekét

A fényes pusztai szelet
 Éles töröksípsírással
 Felzokogva a vadvizek
 Nádzilált álmain által

Fáklyaként lángoló nyárfát
 Suhogtatni, köztes ágak
 Dallamára, hol fűhárfa
 Aranya még ránk szikrázhat

Fehér boglár-bokrétafa
 Elvirágzó lombja fölött
 Vércse köröz, rikoltozva
 Idézetve az ördögöt

Jegenyecsúcs, mély ébrenlét
 Hatványszámra gyűlő álmok
 Borult égiszünk tengerét
 Jég kockázza – konok, álnok

Rézpatákkal váltószínűben
 Legújabb kori nomádok

Ültetgetnek fejbe, szívbe
Piroslámpás mákvirágot

Strucctollbóbitás nagy lobbal
Karikás ostorral tűzkört
Tüzet vágni az égájba –
Zendüljön meg a varázskürt!

Szárnyakat a hónaljakra
Feltündökölni a fényig
Fölesküdvé a kardokra
Mielőtt jövönk bemérik

Eleven föld, te szépséges
Végzetes sorsunk gyámola
Reggel majd maga a régens
Villog ránk, csengve ostora

Minden időnk ellenére
Elforog a fényes oltár
Csordulgat rózsafánk vére –
Homok issza, zöld folyondár

Lemegy a nap

Még várunk egyre, mozdulatlan, némán
és elnézzük hosszan e fél-égtájt, ahogy
egy szélkakasfarkon széthasad vakon
mint vérző Veronika-kendő
az alkonyati szél a szárnyakon

Majd a naplemente felvonóhídja
horhosok, vízmosások meredélyéről
hirtelen fölcsapódik homlokunkra –
s szemünk tükrös örvényén mélyen
zeng az ég a bogárciripelésben

Míg ki nem huny a király gyertyák lángja
e holdfény nélkül alvó, zibbadt földeken
hol megint csak a csönd hull önmagába
mely megtartva egykor elviselt
ha dérvért színben vibrált a zsálya

Mára: visszaállt tükörkép az este
a Göncölök rúdját ütve fönn keresztbe
fejünk fölött, mint újonnan tört pálcát
– új Midászaink most váltják át
nagycsillagainkat ezüstpénzre

Most már az idők múlásával egyre
jobban árad szét a gyász is csontjainkban
míg óriássá nő a kerti törpe –
hullhat az ég e sivár földre
a kripta-éj mindig lakhatatlan

A folyó harmadik partján állva

Folyómnak harmadik partján túl
szerbtövissel benőtt pagony
holdviolás égerliget
hová semmi híd nem vezet
– rejtély, ide hogyan jutottam
se út, se ösvény-alapon
az esti ég is oly alacsony
hogy a földet sűrűn éri
és mezítlábas csillag lépi
a gyűrűfasátoros időt —
zöld szélvizek örvényterében
hagy csak futó sodrásnyomot
visszakörözve széles sávon
állóvízre dermedi magányom
tükreit sokszorozóan
vakítja meg e nagy folyóban
áldott éjjel és másnap reggel
hol a napom túl korán kel
cigányvirágos, oldott nyárban
ahol liliomlila gyász van
és csipogó óriáspipacs
csapkodja ablakaimat
s csak a folyó zúg, szakadatlan
néma moraj és néma katlan
minden olyan megfoghatatlan
tér-e vagy idő – nem tudom
összefolyik a fényúton

hol örvénylő visszhangra lel
a tantrikus Sri Yantra-jel

Karácsony áldó éjszakáján

A dértől ezüstös ablakot
Megzörgetik a pásztorok
Szívteli kékcinkék iránt
Olvad a gyalogjégvirág

Karácsony áldó éjszakáján
Végtelen mezőik járván
Szemükből nagy fényű ének
Csengettyüzi a vidéket

Háromkirályos útjuk óta
Nyitó jerikói rózsa
Karátos fénye töri át
Havak brokátos abroszát

Szárnyas örömhírt zengedezve
Száll le a legszentebb este
Véle a megváltó béke
Ragyog fel a széles égre

Sinka István karácsony éje

Adventnek végső napja múltán
Nyirkos fényű nagy messziségben
Tereli nyáját Sinka István
A világ széléről egészen

Onnan száll fel és hangzik vissza
Eszendőmélyről utoljára
A vezérkos tompa kolompja
A rég elsüllyedt délutánba

Sűrű idő, dérszín hóábránd
Hideg sugárzás árad egyre
Mintha széltörésekből látnánk
Síkvidékeket fény terekbe

A téli nap hol észrevétlen
Vész el a halvány szemhatáron
S nagy ködtornyok szédületében
Magára máris ónhomályt von

Egyszer csak nagy hirtelenséggel
Kél a föld alól hömpölyögve
S nő egygé a parttalan éggel
Az éj iszonyú vaksötétje

Feltolulva fellegmagasra
Komorló, baljós sejtelemmel
Eget és földet betakarva
Elnehezülve lassú csenddel

Távoli harangszó-foszlányra
 A bozontos puli felfülel
 A vonuló nyájat vigyázva
 Ribizkefénybe gyúlt szemekkel

Hosszú még az út a karámig
 Még attól is messzebb az akol
 Így hát a nyárfasor alá vitt
 Kazlakhoz van út csak valahol

Erre gondol épp Sinka István
 És közben egy éles léghuzat
 Sodorná máris a kalapját
 De idejében utána kap

Támad azonmód felüvöltő
 Nagy erejű pusztai orkán
 Téli vihar, egyszerre kettő
 Egyik se még hóval a torkán

Csak éppen éles és szilánkos
 Jégdarabokkal csap a szembe
 Szaggatva-tépve a világot
 Hogy mindenestől elnyelhesse

Magas szelekkel megcsavarja
 Szurokfekete fellegeit
 S zúdul a vizek óceánja
 Az éterek eresznékein

Hol úgy hasít az éjszakába
 A tornádóból felsíró szél

Élesre kifent sívítása
Hogy önmagát szirénázza szét

Majd egyszerre csak valami fal
A barmok előtt felmagaslik
És egy hosszan elnyúló kazal
Meváltássá magasztosodik

S a szalmabuckák oldalában
Egymást remegve, dideregve
Tömörül össze eggyé válva
A riadt nyáj megtartó rendje

Eláll az eső, elül a szél
Lassan megnyugszik végre minden
A csönd lesz az egyre szebb beszéd
Amelynél most jobb zene nincsen

Földbe üti botját a pásztor
Amelyben annyi ősi tánc van
Másabb időkre szánva, máskor
Ahány gyűrű a cserfaágban

Szalmabarlangja belsejében
Épphogy rádólne subájára
Egy vemhes birka jön feléje
Alig mozog vánszorgó lába

S állva pásztora vacca előtt
Néz arra hosszan, hallgatagon
„Jó ember, te adj annyi erőt
Hogy az ma nekem megadasson...”

Maga a szentség szól belőle
Elhomálylón és valóban
Bárhogy nézzünk az esendőre –
Annak szemében bányató van.

Legyen áldott viselt terhében
Sóhajt az égre Sinka István
És a legszentebb nagy estében
Megszületik ma is a bárány

A távolodó emléke

Vitorlaívek, vonalak: a tájék
ködülte, merev sziluettjei –
az elmosódó horizont síkjában
mintha mozogna mégis valami
vagy inkább csak sejlik, elmenőben
ha árnyéka zizzen meg előttem
egy zöldnyi jelzést szétsugárzó pontban
még villog messziről, valahonnan
boszorkányszél tüzeiben elforogva
mint hajdani kővár bedőlt romja
a múlt-jelen-jövő hármasság keresztlé
fehéres dérral flitterezve be
sóhajt, zarándokéneket is némán
fényez, mint vízcseppbe fagyott gyémánt
ki tudja, milyen mélyen vagy magasan
a távolodó emléke lassan
elszivárog, felszáll és szertefoszlik
gyökere vérzőn visszamaradik
lengve az elnehezülő időben
ahol az ég amúgy sem felhőtlen
sőt olykor sirokkókat zúgat éppen
krétakört a krétakori tájon
s az elmenőnek már emléke sincsen
csak útja, a rég követhetetlen –

ott lepte be tűntét jeltelen árnya
hol örökké háborog dühödten a szél

Erdőnk, világnyi fájás

Árnyékait bevonva lassan visszahúzódik
Hajdani nyarak, tavaszok panorámáiba
Menteni minden fát, bokrot, zöldarany ágat
Azíliumok kékes, mély rejtekébe legbenn
Ahogy elhagyja kívülről szegélyeit
Lemondani mégse tud, nem is akar róluk
Őrzi hát a belülré vert, bozótsűrű csendben
Csorbóka, hanga, vadlila kakukkfű között
Mint loboló tűz a megannyi apró
Parázsló szemű izsópon, villogva elő
A szurdékok hűvösbe fojtott zugaiból
Amint elárad rajtuk monoton zengéssel
A tompa mécsek sötétkéék haragja
Naponta zúdul már ott is a haramiáda
Csakúgy, miképpen mindenütt e tájban
Forgószél, fákat csavaró orkánok óceánjaként
Éles szekercékkal a vandál, favágó csorda
Irtani itt a lélegzetet is, valahányszor
Hanyatlik rá homályló inge, az ég
A végighullámzó dombok szétszórt vonulatából
Föltolulva a távoli hegyek hajlatáig
Hol óriás dinoszauruszhát tart nyeregteknőt
A csótáros álmú siserehad lovagjainak
Hogy borzolgassák csak olykor a nyugalmat
Mert vészes a csönd, ha magába mélyedve sűrved
Vihorlátként vaktetős ködökbe, kőbe zártan
Feszülten és fenyegetően
S nem úgy, mint az oly távoli
Messzi rezidenciák honában
Itt délben virít a Völgy Csillaga
Haladva le rézsút szemközt a nyárral

Ez tart már, mióta eleve elrendelés van
A hallgatagság elnémult, torz homálya
Ahová nem tűz be pászmás sugaraival a nap
És csak a kéregalatti sejtek irama él még
Gyökérben, törzsben, feltörő ágban
Hajlataikban sötétlő görcsök érnek
Hajdani, nem-is-volt tavaszokban
Mélyebben az alvó puskagolyónál
Mégis betelnek lassan, rügyekbe fojtva
Hogy csattanjon fel egyszer mindenütt a burka
Mint gránátokban a túl gyors robbanás
Darázkő szunnyad lejjebb a pagonyban
Torlongó ág közt megrekedt madárfészek
Ásít üres magányába zártan
Hol a bokrok alján nyirkosan világít
Egy korhatag gyertyán foszforos csonkja
Az önmagukba botló gyökerek között
Moholyos zugoly hangtalan árnya óvja
S teríti be féltve ritkás meg terebélyes ág
Kuszább szövevényt fon lenn az aljnövényzet
Ahol évszakot téveszt a vadjázmin is benne
Hiába járja át a szél rendre a tájat
S rezzenti meg az érdes, bordó szárat –
Fennakad rajta és messzire világlik
Egy tüskére felszúrt vízcsepp gyöngye
Villódzva vissza, míg hirtelen lehull
Mérges pók szövö az időt is örökre
Hogy el ne múljék a magas fű kedve
Míg körben az erdőt már elnyeli egészen
A cókómos szemét bádogos éje
És újra szól most fenn a szférák zenéje
Zord varjúhad károg, rikácsolva folyton
De ez is elhal majd a lassú ég alatt
Melyre kendőt vetett immár és keresztet
A végtelenbe futó pillanat

Hazai táj, képeslapon

(*Mohy Sándorra emlékezve*)

A dombtetőn fenn még fogható az éter
De idegen szó zúg csak a frekvenciákon
Sérti a fület itt ahol a táj messzire tágul
És nyárfalevelek közt rezdül meg az égalj
Hogy szinte meglobog benne a harsogó határ
Végighullámszik aztán egy tengeritáblán
Otromba fésűjével a láthatatlan szél
Hűvös felhőket habzik szilaj sörénye
Túl a mezők hermelinpalástos szegélyén
Rég eltűnt már a tó felszívódott és csak
A kihalt madarak árnyai szállnak a napban
Tocsogó lappvizek fölött néha egy béna szárcsa
Réce vagy bibic vadludak tűnő ostorhegyében
Kócsagok nehéz röptével húzva a Dél, ahogy jön
Át a felszikkadt földek útvesztőin
A Fekete Víz álló hínáros zöld iszapján
Kanálisok mélyéről kaka csonkja nádtors
Felszűrő éles fájdalma sarlóz és kagylók
Rejtett szilánkos kései meglapulva ki tudja
Mióta meddig és kire várnak szerteszórva
A kékes agyagon s a körbeforgó évadokban
Cimbalmos kedvű rétek, kaszálók mentében
Ahol pitypangok tejfehér pihés bokra szállong
A fényes tűzű puszpáng kvintváltó dallamával
Szélesre tárja zöldesrőt szárnya Torlongó sás közt
iszalagos bozótok cserjék
Legyező füvel karéjos fogazott levelekkel

Palástot ölt a bodza mocsári habot hány széjjel
Lápi repcék, szürkés-kék ördög szemek égnek
Messze pörög a sárga len tölcésére virága
Bíboros pozsgor kék atracél zeng
Hajlik a kornistárnics mélylila harangja
Citromsármány ring egy borókaágon
És ömlik a tűz sisakos virágként
Nagy égszínkéek égből a nap örökzöld sírása
Míg ki nem fosztja lassan a végtelen idő

Várni

Várni rügyekből robbanó
Rendezett márciusokra
Hosszú tél után felcsikorgó
Rozsdaszín hajnalokra

Madárhuzatos légen át
Megenyhült langy szelekre
Zúzmarás tájékok határát
Zöldítő reggelekre

Napra, félárnyéokra rettent
Levonuló árvizekre
Tündöklőbb égre szüntelen
Imákra, ígéretekre

Magasban fénylő délibábra
Zelniceágak zöreijére
Esélytelen holnapra, mára
Visszaverődő szívverésre

A rózsára, mely tűzpiros
Vérét sírja át derengésbe
Szikes mezőkön pázsitos
Legvégső menedékre

Reménytelenül a nyárra
Mint fuldokló a szalmaszálla

Mélyen hánytorgó vadvizen
A partra, mely csak elzizzen

Aszályra, jégre, zivatarra
Új és hét szűkebb esztendőre
Veréb- és seregélycsapatra
Fellegre, nagy esőkre

És várni a várakozásra
Mely folytonosan körbe ér
Váltva fehérebb fémizzásba
Mint szebbik évszakunk, a tél

Egy költői világ – üveggolyónyi sűrítésben

Egy hosszabb tanulmányban érdemes lenne alkotáslélektani elemzést készíteni az elmúlt körülbelül félszáz év kárpátaljai magyar irodalmáról, illetve annak kezdeteiről. Izgalmas következtetésekre juthatnánk az irodalom, a művészet keletkezését illetően, hiszen egy alig százötvenezer főt számláló közösség a lehető legrosszabb körülmények között, az anyaországtól sokáig teljesen elzártan, némi retorikai túlzással élve: szinte a semmiből termelte ki azt a néhány alkotót és művet, amely ma is maradandó értéknek bizonyul, és fémjelzi e térség magyar irodalmát. Fodor Géza legjobb verseivel ezek közé az alkotók közé tartozik.

Pályája az Ungvári Állami Egyetem falain belül szerveződő Forrás Stúdióban indult. A Forrás-nemzedék egyértelműen a Kovács Vilmos-i örökség felvállalója és továbbvivője lett, s ez biztosította erkölcsi tartását, ez alapozta meg számára a kárpátaljai magyar közösségért érzett felelősség hiteles művészi alkotásokban történő megnyilvánulását. Fodor Géza maga is sokat foglalkozott ezzel az örökséggel. Ő jegyzi szerkesztőként az 1992-ben az Intermix Kiadó gondozásában megjelent *Testamentum* című kötetet, amely Kovács Vilmos válogatott verseit, illetve Fodor Géza utószavát tartalmazza. De a Forrás-nemzedékkel való, a rendszerváltás utáni számvetést előkészítő antológia (*Nézz töretlen homlokomra*, 1994) összeállítása szintén az ő nevéhez fűződik. A hely szűke miatt itt éppen csak megemlíthetem tudományos cikkeit, történelmi esszéit, tanulmányait, hiszen világnézetéről, történelemszemléletéről, erkölcsi tartásáról, a magyar nemzethez való viszonyáról ezekből szerezhetünk tudomást.

Fodor Gézát mégis elsősorban költőként tartjuk számon. Nem véletlenül. Költészete különleges értéke a kárpátaljai magyar irodalomnak. Különlegessége többek között a tudatos poétikai

építkezésben keresendő. Egy sajátos költői nyelvet alakított ki magának, amely rendkívül tágas versvilágot eredményezett. De tisztábban látunk, ha elolvassuk, mit gondolt maga a költő a versről első gyűjteményének megjelenésekor, 1986-ban: „NEKEM A VERS – a kifejezés határáig és azon túl – a legigazabb csillagos beszéd, az élő lelkiismeret tükörvilága. Közegként a mozdulatlan sívai tánc öt sugarának magasízzása – egyetlen farkasszemnyi összesűrítésben. Mint vállalkozás: az oroszánra induló vadász nyúlszívremegésig táguló, torokszorító dobogása. Eszköz gyanánt a legmegbízhatóbb iránytű. Nem azúrjáratokat jelez az égálgiban, de ereinket a földben, hitünket az újrasarjadó fűszálban – mindennapi reményeinket...” E sorokat olvasva jutott eszembe Penckófer János megfigyelése Fodor Géza verseivel kapcsolatban: „Annak ellenére, hogy igen jól ismert és teljesen ismeretlen elemek kavarnak sokszor egy-egy költeményen belül, nem riasztják el az olvasókat. [...] Leginkább a „nem értem, de szép” jól ismert vélemény jellemezheti őket”.*

Fodor Géza költészete a modernség különféle tapasztalataiból táplálkozik, ezzel együtt nehezen sorolható be egy adott irányzatba. Nyelvi radikalizmusa figyelemre méltó: a versek tartalmi része gyakran az érthetlenség határát súrolja, megteremtve ezzel az asszociációk majdhogynem végtelen lehetőségét. Ízig-vérig intellektuális líra az övé: versei olykor az egzotikus motívumok mellett kulturális utalásokkal telítődnek, mindemellett a természettudományos szakszókincs gyakori alkalmazásával teremt az általános és kisebbségi léttapasztalatokra rákérdező versvilágot.

Ez a tudatosan ilyenné formált világ már az első kötetben koncentráltan jelenik meg. Itt minden szónak megvan a maga biztos helye, a motívumok minden esetben gondosan kiválasztottak, a versek rendkívül csiszoltak. Ez a műgond a későbbiekben némiképp oldódik, ami e líra elerőtlenedésével fenyegetett sokáig. De az

*Penckófer János: *Tettben a jellem. A magyar irodalom sajátos kezdeményei Kárpátalján a XX. század második felében*, Bp, Magyar Napló, 2003, 129. o.

Együtt hasábjain újabban publikált nagyobb lélegzetű verseinek némelyike arra enged következtetni, hogy Fodor Géza életműve még lezáratlan, bármelyik pillanatban születhetnek értékesnek tekinthető alkotások.

***

A jelen kötetben igyekeztünk összegyűjteni Fodor Géza eddig született verseinek legjavát, a négy itteni ciklusban gyakran új megvilágításba, új kontextusba kerülnek a művek, ezzel is kielégítve az újraolvasás mindenkori igényét.

A hatvanadik életévét betöltött költő régebbi kötetei ma már alig hozzáférhetőek. Reméljük, ezzel a válogatáskötettel sikerül pótolni valamelyest a hiányt.

CSORDÁS LÁSZLÓ

Tartalom

Szélütökör.....	5
Szélütökör.....	7
Ebonit ének.....	8
Loreley.....	10
Óda a szinevéri tengerszemnél.....	12
Nullapont.....	14
Hangszerek.....	15
Varióla.....	16
Forrásvízre vércsék szálltak.....	17
Porozovo.....	19
A fal.....	20
Verhovinai szél.....	21
Mint a bányász.....	22
Bukovinai esték.....	23
Vasárnap, virradatkor.....	24
Don Juan kövendége.....	25
A játszó Archimédész.....	26
Sakk.....	27
Erdők felől a Föld, közelből – nyílt Óceán.....	29
ÚjAtlantisz.....	31
Madaraink vonulása ősszel, Andrej Voznyeszenszkij arabeszkejein.....	36
Kitérő, két sugárra.....	37
Kőország, mélykékebb tél.....	38
A kék váza.....	40
Amikor a Fekete Hold kilép a Bakból.....	41
Vasarely.....	43
Három holló egy ágra száll.....	44
Lovam, lovam, holló lovam.....	46

Anziks, ortodox templommal.....	47
Erdőn, mezőn gyertyát.....	49
Ecetfa, zöld időben.....	50
Tulipánfa.....	52
Nyárvégi virágcsendélet.....	53
Tükörszél.....	54
Szobor Hamletnek.....	55
Szobor Hamletnek.....	57
Hamlet a koponyával.....	58
Menedékül Oféliát.....	59
A negatívon – Fortinbras.....	60
Nomád ének.....	61
Nomád ének.....	63
Koronadal.....	65
A szemed, aranyom.....	66
Szól a harmat énmellőlem.....	67
Kazány.....	68
Holdas homlokú ménéken.....	70
Képsorok Munkácsy Mihály albumából.....	71
Michelangelo Buonarotti emlékének.....	73
Lvovban, Adam Mickiewicz szobra előtt.....	75
Munkács vára 1688. január 17-én, még Zrínyi Ilona idejében.....	76
Valami rejtve mágnesez.....	78
Egy nagy talán keresésére indulok (Rabelais).....	79
Ily ránk vert sorssal.....	80
Búcsú Balla Gyulától.....	81
Prelúdium, mindenkori októberek elé.....	82
Fecskedal.....	83
Ratkó József emlékére.....	84

Malomidő.....	85
Kereszt és hold.....	87
Karácsony, elforgó síkon.....	89
Virágvasárnapi ének.....	90
Pünkösöd.....	91
Tavasza hangolt estén.....	92
Nádon, fűszálon.....	93
Virágének.....	95
Kései ősz, november.....	96
Szárnyakat a hónaljakra.....	97
Lemegy a nap.....	99
A folyó harmadik partján állva.....	100
Karácsony áldó éjszakáján.....	101
Sinka István karácsony éje.....	102
A távolodó emléke.....	106
Erdőnk, világnyi fájás.....	107
Hazai táj, képeslapon.....	109
Várni.....	111

*Egy költői világ –
üveggolyónyi sűrítésben (Csordás László).....* 113

A válogatás a szerző eddig megjelent köteteiből készült:

- Széltükör. Kárpáti Igaz Szó. 1986.
- Erdőn, mezőn gyertyák. Intermix Kiadó, 1992.
- Fenyvesek árnyékában. hatodik síp–mandátum, 1997.
- Hamvazó Hold a jávoron. Kárpátaljai Magyar Kulturális Szövetség, 2006.
- „A való világ varázsa...” Kárpátaljai Magyar Művelődési Intézet, 2010.
- Tükörszél. Faximile kiadás, Patent Kiadó, Ungvár, 2010.

